

Alojzije Čondić

EVANGELIZACIJSKO POSLANJE OBITELJI U DRUŠTVU

Doc. dr. sc. Alojzije Čondić

KBF – Split

UDK: 266[173:314.6]282(497.5)

Prethodno priopćenje

Primljeno: 14.3.2012.

Tema obitelji bitan je dio crkvenoga rada i o njoj je govorio papa Benedikt XVI. na svome pastoralnom posjetu Hrvatskoj povodom Prvoga nacionalnog dana hrvatskih katoličkih obitelji. Pisac u članku, služeći se metodom pastoralne prosudbe, raščlanjuje Papine govore u tome vidu i upućuje na njihov teološko-pastoralni odjek. U prvome dijelu prikazuje stanje obitelji u surječju suvremenoga raslojenog društva i kulture upućujući na poteškoće s kojima se suočava suvremena obitelj. Potom govori o poslanju obitelji u društvu i njezinu doprinosu razvitku i napretku društva. U trećem dijelu posvješćuje evangelizacijsko poslanje obitelji u društvu s osobitim osvrtom na Papine govore tijekom posjeta Hrvatskoj i njihovoj važnosti za pastoralni rad.

Ključne riječi: društvo, evangelizacija, brak, obitelj, pastoral.

* * *

Uvod

Povod pastoralnoga posjeta pape Benedikta XVI. Hrvatskoj, 4.-5. lipnja 2011. godine, pod geslom *Zajedno u Kristu*, bio je Prvi nacionalni dan hrvatskih katoličkih obitelji. Tom je prigodom Papa imao više susreta s mnoštvom osoba iz društvenoga i crkvenoga života, kojima je, kako cijeloj Crkvi tako i hrvatskom narodu, poslao poruku Radosne vijesti.¹ Razlažući Papine poruke u odnosu na evangelizacijsko poslanje obitelji u društvu, poglavito ističem poruku

¹ Usp. *Glas Koncila*, br. 24, 12. lipnja 2011., 1-21.

obiteljima koju je papa Benedikt XVI. izrekao u homiliji na sv. misi, u nedjelju 5. lipnja 2011. na zagrebačkom Hipodromu.²

U papinskim spisima, nakon Drugoga vatikanskog sabora, ističe se tema nove evangelizacije. Koliko je Benediktu XVI., na početku trećega tisućljeća, stalo do navještaja riječi Božje u suvremenomu svijetu, govori činjenica da je 21. rujna 2010. apostolskim pismom, u obliku motu propria *Ubicumque et semper*, osnovao *Vijeće za promicanje nove evangelizacije*.³ U spomenutom je Pismu napisao: „Time što smo preuzeli brige naših časnih prethodnika, mislimo da je prikladno dati odgovarajuće odgovore kako bi cijela Crkva ponovo oživjela, prožeta snagom Duha Svetoga i pokazala se današnjem svijetu s misionarskim žarom koji bi donijela nova evangelizacija.“⁴

Vrlo je zamršeno pitanje evangelizacijskoga poslanja obitelji u društvu, i budući da je to neiscrpna i nezaobilazna pastoralna tema, o njoj bi se trebalo redovito raspravljati na svim pastoralnim razinama. Iz Papina je Pisma očito da Crkva u nekim dijelovima svijeta slabi. Stoga je važno da crkveni pastiri (biskupi i svećenici) znaju *što* i *kako* pastoralno raditi i koji odgovor dati u sekulariziranome društvu. Odgovornost u navještaju riječi Božje nemaju samo pastiri nego svi kršteni na temelju otajstvene pripadnosti Tijelu Kristovu. Upravo „ta svijest treba biti probuđena u svakoj obitelji, župi, zajednici, udruzi i crkvenom pokretu. Crkva, kao otajstvo zajednice, jest dakle sva misionarska i svatko je, u svome vlastitom životnom staležu, pozvan da dadne jasan doprinos kršćanskom navještaju.“⁵ Govor o evangelizacijskom poslanju obitelji u društvu ne smije ostati

2 Usp. Benedikt XVI., Sveta misa u povodu nacionalnoga dana hrvatskih katoličkih obitelji. Homilija Svetoga Oca Benedikta XVI., u: *Papa Hrvatima. Svi Papini govori, Zagreb, 4.-5. lipnja 2011.*, Verbum, Split, 2011., 21-27; Nikola ETEROVIĆ, *Benedikt XVI. ostavio nam je zahtjevnu zadaću*, IKA, 7. lipnja 2011., 6: „Nakon ovog papina pohoda i podrške kršćanskoj obitelji sada i Crkva na svim svojim razinama to mora provoditi u djelo s još većim poletom. To je dio nove evangelizacije, na koju smo pozvani svi, ne samo crkveni pastiri, nego svi laici.“

3 Usp. BENEDETTO XVI., Lettera apostolica in forma di 'motu proprio' *Sempre e dovunque (Ubicumque et semper)* (21. IX. 2010.), u: *Regno-documenti*, 55 (2010.), 19, 588-590 (dalje: *Ubicumque et semper*).

4 *Ubicumque et semper*, 589. Usp. *La nuova evangelizzazione per la trasmissione della fede cristiana*, Lineamenta della XIII assemblea generala ordinaria, Città del Vaticano, 2011. Gilles ROUTHIER, Il Vaticano II, riferimento per la 'nuova evangelizzazione', u: *La rivista del clero italiano*, 92 (2011.), 6, 420-441.

5 BENEDIKT XVI., Apostolska pobudnica *Verbum Domini – Riječ Gospodnja* (30. IX. 2010.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2011., 94 (dalje: VD).

u akademskom okružju nego ga treba aktualizirati na biskupijskim, osobito na župnim razinama, i otvoreno raspravljati s obiteljima o njihovim „radostima i tjeskobama“ te evangelizacijskoj odgovornosti u društvu.

1. Obitelj u surječju suvremenoga društva

U surječju prevladavajućega društveno-kulturnoga mijenja govoriti o obitelji, u kršćanskoj perspektivi, utemeljene na braku shvaćenom kao trajna zajednica muškarca i žene otvorena životu, vrlo je osjetljivo. Budući da obitelj nije neka apstrakcija nego opstoji u stvarnim društveno-kulturnim okolnostima, s teološko-pastoralnoga gledišta bitno je, *osjećajem vjere*, upoznati i prosuditi društvenu stvarnost. Tu spoznaju zahtijeva evangelizacija, a „čitava Crkva ima zadaću da pronicavo razmišlja i zdušno se zauzima kako bi nova kultura, što se pojavljuje, u srži bila evangelizirana.“⁶

1.1. Raslojenost suvremenoga društva i kulture

Mnoga istraživanja u Europi, kao i u Hrvatskoj, pokazuju da većina osoba živi u grčevitoj diskrepanciji između postojećega stanja i želja. S jedne se strane suočavaju s gotovo nepremostivim životnim poteškoćama koje, pod utjecajem sebičnoga i raslojenoga društva i kulture, niječu naravnu bît i društvenu važnost braka i obitelji, a s druge strane čeznu za obiteljskim zajedništvom i sigurnošću, smatrajući brak i obitelj temeljnim vrednotama.⁷

Mnogobrojni su znakovi koji pokazuju raslojenost suvremenoga društva upućujući na zatamnjenost životnih obzorja i gubitak čvrstoga uporišta. Jedan je od njih postupno, ali sve ubrzanije, širenje sekularizma koji prijeti slabljenju kršćanske svijesti i gubljenju vjerske baštine. Među tim znakovima društveno-kulturnoga bljedila ističe se pojava obiteljskih kriza i poimanje ženidbe i obitelji, čemu

6 IVAN PAVAO II., *Obiteljska zajednica – Familiaris consortio. Apostolska pobudnica o zadaćama kršćanske obitelji u suvremenom svijetu* (22. XI. 1981.), Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 64, Zagreb, ²1997., br. 8 (dalje: FC).

7 Usp. Josip BALOBAN (prir.), *U potrazi za identitetom. Komparativna studija vrednota: Hrvatska i Europa*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2005.; *Europsko istraživanje vrednota – EVS – 2008. Podatci za Republiku Hrvatsku*, u: *Bogoslovska smotra*, 80 (2010.), 2, (cijeli broj).

u mnogome pridonosi globalizacija prožeta neposrednom željom za postizanjem tehničko-gospodarstvene koristi.⁸

'Ispod lovorika' proteže se pokušaj stvaranja 'nove kulture' i 'nove antropologije', koja bi trebala biti posve neovisna o kršćansko-me poimanju ljudske osobe i društvenoga ustroja. Izgradnji posve sekulariziranoga društveno-kulturnoga sustava, uz pomoć pristranih medija, pridonosi zagovaranje liberalizma, 'diktature relativizma' prema zajedničkim vrednotama i širenje vjerskoga agnosticizma. Stvara se anemično društvo bez vrednota, a otvara se prostor subjektivnom tumačenju svega postojećega sa svrhom produbljiivanja vjerske ravnodušnosti, koja nagriza sklad vjere i života.

Svjestan 'dramatičnoga trenutka', papa Benedikt XVI. u pozdravnom je govoru na dolasku u Hrvatsku, 4. lipnja 2011., istaknuo da „izazovi suvremene kulture, prožete društvenim raslojavanjem i nestabilnošću, te obilježene individualizmom koji pogoduje shvaćanju života bez obveza u neprestanom traženju 'prostora privatnosti', zahtijevaju uvjerenost i svjedočanstvo i smionost zauzimanje u promicanju temeljnih moralnih vrijednosti, ukorijenjenih u društvenom životu i identitetu staroga kontinenta.“⁹

Društveno i kulturno stanje postupno se, u mnogome narušavajuće, odražava na vjerski život, bilo vjernika laika bilo crkvenih pastira. Opasnost je da posve oslabi evanđeoski žar pa da se, zanemarijući evanđeosku prosudbu, umjesto s evanđeljem, poistovjete sa zamamnošću 'rascjepkane postojanosti'. U tom je vidu Benedikt XVI. poručio da je „danas Crkva u Hrvatskoj pozvana na jedinstvo kako bi se suočila s izazovima u promijenjenom društvenom okružju, nalazeći misionarskom spremnošću nove putove evangelizacije.“¹⁰

8 Usp. *Globalizzazione, economia e famiglia*, Enchiridion della Famiglia. Documenti magisteriali e pastorali su famiglia e vita 1965-2004. A cura del Pontificio consiglio per la famiglia, EDB, Bologna, 2004., 3157-3199.

9 BENEDIKT XVI., Govor na svečanosti dobrodošlice, u: *Papa Hrvatima. Svi Papini govori, Zagreb, 4.-5. lipnja 2011.*, 6.

10 BENEDIKT XVI., Svečana molitva večernje s biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama, bogoslovima, sjemeništarcima te Papina molitva na grobu bl. Alojzija Stepinca, u: *Papa Hrvatima. Svi Papini govori, Zagreb, 4.-5. lipnja 2011.*, 33.

1.2. Odnos društva i kulture prema obitelji

Unutarnju ljudsku i društveno-kulturnu napetost ubrzava ustrajno skretanje i stvaranje individualizma i 'privatizacije' vrednota, što teži razaranju svih tradicionalnih poveznica. Pogibeljnost tog zaokreta poglavito se očituje u narušenosti obiteljskoga zajedništva, izazivajući nesaglediv društveni prijemor unoseći „u obitelj ozbiljan nered.“¹¹ Pod utjecajem društvene raslojenosti kršćanska se obitelj sve više stapa s vrlo rasprostranjenom pojavom vjerske ravnodušnosti i raskršćanjenja jer pitanje je koliko su svi 'kršteni' stvarno kršćani. Naime, kod mnogih se vjernika očituje „raskorak između vjere koju ispovijedaju i svagdašnjega života“, što „valja ubrojiti među teže zablude našega vremena“.¹²

Obitelj kao ustanova ima organske i životne veze s društvom pa od društva očekuje da prizna njezin identitet i da ju prihvati, ne kao iskorištavan predmet (*objekt*) nego kao temeljnoga nositelja društvenih zbivanja (*subjekt*), poštujući načelo supsidijarnosti. Društvene ustanove i državna vlast dužni su štititi i promicati pravu narav ženidbe i obitelji vodeći brigu o njezinu blagostanju. Društvo je u službi obitelji te je dužno promicati i zakonskim odredbama braniti neotuđiva obiteljska prava.¹³

Početkom trećega tisućljeća papa Ivan Pavao II. uočio je da su se „mnogi kulturalni, društveni i politički čimbenici urotili da izazovu sve očitiju krizu obitelji. Oni u različitoj mjeri ugrožavaju istinu i dostojanstvo osobe i dovode u pitanje samu ideju obitelji, često iskrivljujući predodžbu o njoj. Vrijednost nerazrješivosti ženidbe sve se više niječe; upućuju se zahtjevi za zakonskim priznavanjem činjeničnih zajednica, izjednačavajući ih pritom s legitimnim bračnim zajednica-

11 DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* (7. XII. 1965.), br. 47, u: *Dokumenti*, VII. popravljeno i dopunjeno izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008. (dalje: GS).

12 *Isto*, br. 43.

13 Usp. *Isto*, br. 52; FC, br. 45-46; *POVELJA O PRAVIMA OBITELJI. Od Svete Stolice predložena svim osobama, ustanovama i predstavnicima vlasti nadležnima za poslanje obitelji u suvremenom svijetu* (22. X. 1983.), Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 68, Zagreb, 1990.; IVAN PAVAO II., *Pismo obiteljima* (2. II. 1994.), IKA, Zagreb, 1994., br. 17.

ma; postoje pokušaji prihvaćanja definicije parova u kojima se razlika u spolovima ne smatra bitnom.¹⁴

Društvo svim svojim javnim ustanovama, umjesto da njeguje svoju 'temeljnu stanicu', u svojoj raslojenosti, što je nastrano, odašilje otrovne strelice ugrožavajući vlastitu životnost. Ako je istina, kako se pita Sergio Belardinelli, da smo ušli u 'poslijeobiteljsko društvo', onda se, unatoč tehničkom napretku, malo-pomalo naziru oblici društvene izgubljenosti, prožeti samoćom i nezadovoljstvom. U takvom društvu širi se *laicizacija* obitelji. To znači da se poimanje obitelji kao 'prirodne zajednice utemeljene na braku', što u sebi podrazumijeva stabilnost i nerazrješivost bračne veze i 'školu društvenosti', u kojoj se uče neprocjenjive i neophodne vrednote za uspostavu društva: odgovornost, odgoj, povjerenje, radišnost, osjećaj za druge itd., u poslijemodernom liberalnom društvu smatraju opasnom ideološko-religioznom predrasudom.¹⁵

Suvremeno konzumističko društvo i kultura,¹⁶ kako ih naziva Zygmunt Bauman, žele biti etički neopredijeljeni, tj. na temelju liberalizma sve životne stilove stavljaju na istu razinu izjednačavajući brak i obitelj s brakom na pokus i sa slobodnim vezama svih oblika. Društvo, u ime 'lažne tolerancije', sve više prihvaća odnos otuđenja zanemarujući 'Božji naum o braku i obitelji', čime se ugrožava njezino 'tradicionalno' poimanje. Tu anarholiberalnu paradigmu uočio je papa Benedikt XVI., rekavši u Zagrebu: „Moramo na žalost ustanoviti da se, posebno u Europi, širi sekularizacija koja Boga života gura na rub te donosi rastuću razjedinjenost obitelji. Apsolutizira se sloboda bez odgovornosti za istinu i njeguje se, kao ideal, individualno dobro preko potrošnje materijalnih dobara te površnih iskustava, ne vodeći računa o kvaliteti odnosa s osobama i o najdubljim ljudskim vrijednostima; ljubav se svodi na sentimentalni osjećaj i zadovoljavanje nagonских poriva, bez nastojanja da se stvore trajne veze međusobne pripadnosti i bez otvorenosti životu.“¹⁷

14 IVAN PAVAO II., Apostolska pobudnica *Ecclesia in Europa* (28. VI. 2003.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003., br. 90.

15 Usp. Sergio BELARDINELLI, *L'altro illuminismo. Politica, religione e funzione pubblica della verità*, Rubbettino, Soveria Mannelli, 2009., 73-95.

16 Usp. Zygmunt BAUMAN, *Consumo, dunque sono*, GLF, Roma – Bari, 2009., 66ss.

17 BENEDIKT XVI., *Sveta misa u povodu Nacionalnoga dana hrvatskih katoličkih obitelji*, 25.

2. Poslanje obitelji u društvu

Kako bi se obitelj ostvarila u društvu i kako bi se društvo oplemenilo neizostavnošću bračnoga i obiteljskoga poslanja, radi naravne upućenosti i međusobne zavisnosti, nužna je uzajamna suradnja. Uvijek postoji pogibelj od koristoljubiva i jednostrana odnosa koji bi, na temelju iskrivljena shvaćanja slobode, zapostavio 'Božji naum o braku i obitelji' i stvorio prostor za vlastiti sebični probitak. Stoga je bitno shvatiti ispravnost poslanja obitelji i unapređenja njezina početnoga smisla.

2.1. Napetost odnosa između obitelji i društva

Uočava se velika napetost u odnosu na tumačenje smisla i poslanja obitelji u društvu. S jedne se strane nameću društveni čimbenici kojima smeta stabilna obitelji sa svim njezinim pravima i zahtjevima, a s druge strane postoje ustanove, kao što je Crkva, koje se nepokolebljivo bore za opstojnost obitelji. Uvijek je u srži pitanje: koji je polazišni razlog i krajnja svrha poimanja poslanja obitelji? Činjenica je da obitelj danas, isto kao i društvo, teži oblikovati se kao društveni sustav bez normi, kojemu prioritet nije usmjerenost osoba, a i sve je manje za to sposobna. U odnosu na odgoj djece, npr. nije važno dati im čvrste normativne smjernice nego im radije pomoći vidjeti 'beskrajne mogućnosti' koje im se pružaju, a pred kojima se zbog neodlučnosti gube. Čvrsti stavovi i uvjerenja, osobito vjerska, smatraju se zaprekom u društvu označenom sve većom pokretljivošću, popustljivošću i tolerancijom, a istodobno trpi zbog manjka sigurnosti. U napornom odgoju djece Benedikt XVI. smatra savjest neospornim čimbenikom u oblikovanju zajedničkoga dobra: „Oblikovanjem savjesti, Crkva daje društvu svoj dragocjeni doprinos. Taj se doprinos počinje oblikovati u obitelji, a učvršćuje u župi, gdje se djeca i mladi uče produblivanju Svetoga pisma, koji je 'veliki kodeks' europske kulture.“¹⁸

18 BENEDIKT XVI., Susret s predstavnicima civilnoga društva, političkog, akademskog, kulturnog, gospodarskog života, s diplomatskim zborom i s vjerskim čelnicima. obraćanje Svetoga Oca Benedikta XVI., u: *Papa Hrvatima. Svi Papini govori, Zagreb, 4.-5. lipnja 2011.*, 13.

Mnogi znakovi pokazuju da obitelj, kao 'zajednica osoba' i 'prvo ljudsko društvo', postaje teret društvu i gubi mnoge uloge koje je imala tijekom povijesti. Time društvo samo sebe korijenski urušava jer istodobno ima potrebu ljudske ostvarivosti u obitelji. Stoga je obitelj i danas 'zadaća' i 'izazov'¹⁹ u svim svojim odrednicama: bilo u izboru bračnoga para, u odgoju djece, u odnosima s društvom itd. Teško je vjerovati da se raslojeno društvo može u ičemu okoristiti razarajući obitelj žrtvujući ju na pijedestalu bezličnoga individualizma i liberalizma te višeobličnih 'načina života', gdje su svi jednako mogući.

Suvremena je kultura toliko potamnila izvornu ulogu braka i obitelj da mnogi ne žele, a mnogi smatraju suvišnim, u zapletu slobodarstva, sklapati brak i obitelj. Nekima smetaju govor i poticaji o stvaranju obitelji jer smatraju da je to 'privatna stvar'. Neupitno je da obitelj spada u 'sferu privatnoga', ali ona se treba trajno ostvarivati u javnosti, u društvu, jer ona je sjecište javnoga i osobnoga života, nalazi se između pojedinca i društva, što se očituje u životu od župne zajednice do škole, posla, volontarizma, raznih udruga, sve do razvitka političkoga djelokruga, i zato je nenadomjestiva. U suprotnom, takva 'privatizacija', smatra Pierpaolo Donati, postaje subjektivizam, sve do narcizma, a to lišava društvo onoga minimuma normi i vrednota koje su nužne za uređenje društvenoga života. Bez obitelji određena kultura ne može ostvarivati svoje ljudske mogućnosti i društvo ne može objasniti dinamiku zajedništva.

2.2. Obiteljsko sudjelovanje u razvitku društva

Već sam spomenuo što obitelj očekuje od društva, međutim, sada nam se nameće pitanje: koje je poslanje obitelji u društvu, odnosno što društvo dobiva od obitelji? No mogli bismo pitanje postaviti drukčije: kako bi društvo izgledalo kada ne bi u njemu bilo brakova i obitelji, još dublje, kako bi društvo izgledalo bez kršćanskih brakova i obitelji?

Temeljno je poslanje obitelji, kao 'škole čovječnosti', biti prvo i glavno mjesto prihvaćanja života i odgajanja djece. Obitelj,

¹⁹ IVAN PAVAO II., *Pismo obiteljima*, br. 7.

kao 'svetište života', društvu daje život i ona je mjesto u kojemu se može prikladno primiti život, dar Božji, i štiti ga od napada kojima je izložen.²⁰ U tom smislu obitelj, dajući život, daje temelje društvu i postaje uzor za uspostavu društvenih odnosa življenih u ljubavi i solidarnosti. Bez obzira na poteškoće, koje proživljava obitelj, ipak se bračnim stvaranjem života društvo razvija i zajamčena mu je budućnost; u suprotnom, bez rađanja i zaštite života i obitelji društvo odumire i odlazi u povijest.

Obitelj po svojoj naravi nije zaseban sustav nego svojim unutarnjim doživljajem zajedništva i sudioništva pridonosi unapređenju i vrsnoći društva. Crkva se zauzima za 'civilizaciju ljubavi', a upravo je obitelj, kao 'osnovna stanica društva', pozvana 'hodati' društvom unoseći ozračje ljubavi u kojemu osoba i zajednica osobâ sazrijevaju. U središtu obitelji je osoba, koju ona oblikuje i štiti njezino dostojanstvo i nepovredivost od začeca do naravne smrti. Oblikovati osobu znači dati joj osjećaj za istinu i pravednost, brigu za drugoga i svijet, ali prije svega znači osposobiti ju da bude u stanju prepoznati i provesti u život poziv ljubavi, spoznat i življen u susretu s Isusom Kristom. U suprotnom, tehnička civilizacija osobu pretvara u 'stvar' i predmet potrošnje pa društvo postaje prijetnja čovjeku i obitelji, a 'čovjek je prvi kapital koji treba sačuvati i dati mu vrijednost', tvrdi papa Benedikt XVI. No društveno-političke strukture u našoj zemlji, sa svim svojim sustavima, kao što su školstvo, poduzetništvo, mediji, zdravstvo itd., poprimajući duh relativizma i ne brinući se dovoljno za boljitak obitelji, stvaraju nezadovoljstvo i neposredno potiču 'demografski suicid'.

S antropološkoga i društvenoga gledišta obitelji su povjerene razne zadaće u brizi za čovjeka, na čemu počiva društvo: preživjeleost ljudske vrste, čuvanje baštine, uspostava temeljnih društvenih odnosa, razvitak osjećaj za drugoga jer „nije dobro da čovjek bude sam“ (Post 2,18). Obitelj društvu daje sigurnost i stabilnost i u njoj se uči odgovornosti i svim drugim vrednotama nužnima za život ci-

20 Usp. IVAN PAVAO II., Enciklika *Centesimus annus* (1. V. 1991.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991., br. 39.

jeloga društva.²¹ Prema tome, obitelj se ne smije, kako to čini suvremeno društvo, stjerati u 'sferu privatnoga' sumraka držeći ju po strani bez utjecaja na javni život jer njezina je uloga oblikovanje zajedničkoga dobra. Biblijski nadahnuto, reklo bi se: nije dobro da obitelj ostane sama. Sve su to bitne oznake obitelji koje društvu ne može dati nijedna druga ustanova ili ugovorna veza niti ijedan drugi tzv. 'obiteljski ili bračni oblik' i zato je obitelj, utemeljena na braku, nezamjenjiva. Društvena vlast i svi njezini sustavi imaju obvezu prepoznati bogatstvo braka i obitelji i svim ih sredstvima štititi.

Uloga je obitelji izričito društvena pa se ne bi smjelo dogoditi da se od nje licemjerno očekuje ono što trenutno koristi pojedincu ili interesnim skupinama, a istodobno ju obezvređivati nebrigom i zakonskim odredbama. Kobna se pogreška može dogoditi i u pastoralu ako se prema obitelji odnosi kao prema *objektu*, umjesto da postane zauzeti *subjekt* crkvenoga života. Jer obitelj je u svojoj biti nositeljica zajedničkih vrednota bilo za život bilo za osobni i društveni razvitak i zato treba biti aktivnim sudionikom svih društveno-kulturnih, političkih i drugih zbivanja.

U suodnosu osobe i ljubavi, što predstavlja jedan od najvećih doprinosa kršćanstva društvu, obitelj se ne može promatrati samo u nekim njezinim 'funkcijama' ili se svesti na usputni sustav nego ju treba doživljavati u njezinu izvornom identitetu koji je primila od Boga.²² Stoga, nam ostaje središnja točka, tj. pokušati spoznati što obitelj, kao *Ecclesia domestica*, može u društveno-kulturnom okružju učiniti za izgradnju kraljevstva Božjega.²³ U srži svega stoji pitanje evangelizacije, navještaja vjere.

21 Usp. Francesco BELLETTI, Le alleanze possibili tra familiare e sociale, u: *Famiglia oggi*, 32 (2010.), 6, 28-34.

22 Usp. Dionigi TETTAMANZI, La famiglia nel mistero della Chiesa, u: *La rivista del clero italiano*, 91 (2010.), 12, 822-837.

23 Usp. Thomas P. RAUSCH, *Biti katolik u kulturi izbora*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010., 85-103.

3. Navjestiteljska uloga obitelji

Ključne teološko-pastoralne teme čine dvije, međusobno neodvojive, odrednice: nova/evangelizacija i obitelj.²⁴ Svaki istinski vjernik jednako je zabrinut za učinkovitost i jedne i druge odrednice jer o njima, gledano s teološko-pastoralnoga gledišta, ovisi istinsko ostvarenje smisla čovjekova postojanja. U govoru o evangelizacijskom poslanju obitelji nameće se pitanje jesu li naše obitelji dovoljno kršćanski prožete i može li neevangelizirana obitelj evangelizirati, odnosno u kojoj se mjeri u našem tradicionalnom pastoralu može govoriti o evangelizacijskom poslanju obitelji u liberalnom i globaliziranom društvu?

Sastavni dio pastoralne brige nisu samo praktični vjernici nego i oni rubni, jer Isus je „došao izgubljenim ovcama doma Izraelova“ (Mt 15, 24). Zadaća je Crkve otkriti istinu i produbiti smisao evangelizacijskoga poslanja obitelji u životu sekulariziranoga društva.

3.1. Benedikt XVI. i evangelizacijsko poslanje obitelji

Tijekom povijesti obiteljski se život često svodio na reprodukciju pa je, kao npr. u doba *societas christiana*, usklađenost temeljnih društvenih čimbenika (Crkva, škola, obitelj) jamčila učinkovitost obiteljskoga života, kršćanskog odgoja i prenošenja vjere. Na neki se način i danas pastoralno tako ponašamo misleći da će bračni parovi samim činom sklapanja crkvene ženidbe odmah obogatiti društvo svojim vjerskim uvjerenjem.²⁵ Međutim, pritom se zaboravlja da su se društvene okolnosti bitno promijenile i da je nužno tražiti nove pastoralne oblike, a osobito u radu s obiteljima u župnoj zajednici. To znači da evangelizacija nije jednostavna jer traži *metanoju*, obraćenje i promjenu.

Kršćanska je obitelj 'razapeta' između nasrtaja sekularizma i odgovornosti evangelizacijskoga poslanja u raslojavanju baštinjene kulture što, općenito govoreći, postaje paraliziranje tijeka *traditio-*

24 Usp. Sergio LANZA, *La parrocchia in un mondo che cambia. Situazioni e prospettive*, OCD, Roma, 2003., 126-134.

25 Neki je bračni par, prigodom vjenčanja, zatražio od župnika da umjesto evanđelja pročita neku, njima zanimljivu, priču suvremenoga pisca.

reditio, primanja i prenošenja vjere. Radi se o kritičnoj točki 'sudbine' vjere na našim prostorima. U tom vidu „govorimo o potrebi nove evangelizacije: nove s obzirom na način, ali uvijek iste što se tiče istinâ koje valja navješćivati. Nova je evangelizacija golem zadatak: sveopći s obzirom na sadržaj i odredište, praćen potrebom prilagodbe različitim zahtjevima pojedinih krajeva.“²⁶

Unatoč tome što društvo dovodi u pitanje obitelj kao 'zajednicu života', narušavajući kršćanski smisao obitelji, kao 'kućne Crkve', ipak obitelj ima misionarsko poslanje, ali ne samo *ad intra* nego i *ad extra*. To znači da kršćanska obitelj prvotno treba iznutra biti evangelizirana kako bi mogla naviještati i svjedočiti Radosnu vijest u društvu. S pastoralnoga gledišta, o čemu je govorio i papa Pavao VI.,²⁷ tu se nazire ključ prve i nove evangelizacije što prvotno upućuje na promjenu 'stereotipnoga' pastoralnog i društvenog mentaliteta i shvaćanja kršćanskog i obiteljskog poslanja u Crkvi i društvu. Donedavno su društveno-kulturne okolnosti u nekoj mjeri dopuštale da se vjera širi spontano preko obitelji, ali danas, kada je i obitelj izravno pogođena snažnim zahvatom sekularizma, npr. rastave, slobodne veze, nezaposlenost, mobilnost, utjecaj tehnike, onda je i navještaj vjere vrlo otežan. U tom je vidu evangelizacija odgovor na razarajuće učinke sekularizacije koja bešćutno ugrožava bît čovjekove opstojnosti te smisao i poslanje obitelji ometajući potrebu za duhovnim i nadnaravnim životom i rastačući temelje društva.

Uočavajući relativiziranje obiteljskoga života i raskršćanjenje mnogih područja, papa Benedikt XVI., u apostolskomu pismu *Ubi cumque et semper*, smatra da je nužan novi navještaj evanđelja pa evangelizaciju obitelji smatra pastoralnim prioritetom. U pobudnici

26 IVAN PAVAO II., Potreba nove evangelizacije: izgradnja društva po mjeri čovjeka – baština koja obvezuje. Govor na Žnjanu u Splitu, 4. listopada 1998., u: IVAN PAVAO II., *'Bit ćete mi svjedoci'. Govori za vrijeme pastoralnoga pohoda Hrvatskoj od 2. do 4. listopada 1998.*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1998., 2.

27 PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi – Navještanje evanđelja. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu* (8. XII. 1975.), Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 50, Zagreb, 2000., 71: „To znači da bi svaka kršćanska obitelj morala nekako imati različite vidove čitave Crkve. Između ostalog, obitelj kao i Crkva mora biti mjesto gdje se Evanđelje prenosi i odakle ono zrači. U krilu dakle takve obitelji, koja je svjesna svog poslanja, svi njeni članovi evangeliziraju, a ujedno su svi evangelizirani. Ne samo da roditelji svojoj djeci prenose Evanđelje već to isto Evanđelje oni mogu primiti i od njih pošto je duboko proživljeno. Obitelji evangeliziraju i mnoge druge obitelji kao i sredinu u kojoj žive.“

Verbum Domini tvrdi da „u osvit trećeg tisućljeća ne samo da ima mnogo naroda koji nisu upoznali Radosnu vijest nego i mnogi kršćani imaju potrebu da im ponovno bude naviještena Riječ Božja na uvjerljiv način, tako da mognu konkretno osjetiti snagu evanđelja. Mnoga su braća 'krštena, ali nisu dovoljno evangelizirana'. Često, narodi nekoć bogati vjerom i zvanjima gube vlastiti identitet, pod utjecajem sekularizirane kulture.“²⁸

Kada spominje 'narode nekoć bogate vjerom', onda misli na europski kontinent gdje se, kako reče u homiliji povodom Nacionalnoga dana hrvatskih katoličkih obitelji, „širi sekularizacija koja Boga života gura na rub te donosi rastuću razjedinjenost obitelji“ pa je u tom kontekstu utvrdio da je „u današnjem društvu više no ikad žurno potrebna nazočnost uzornih kršćanskih obitelji.“²⁹ Međutim, Papa u traženju odgovora na 'karcinomske' širenje sekularizacije u Hrvatskoj prvotno govori o nužnosti evangeliziranja obitelji i njezinu poslanju u Crkvi i društvu jer je svjestan da je obitelj nemoćna pred društvenim poteškoćama ako nije prožeta vjerom. O tome sasvim jezgrovito poručuje: „Želim izraziti koliko visoko cijenim tu osjetljivost i zauzetost za obitelj, ne samo zbog toga što se ta temeljna ljudska stvarnost danas, u vašoj zemlji kao i drugdje, mora suočiti s teškoćama i prijetnjama, pa stoga ima i posebnu potrebu da se evangelizira i podrži, nego i stoga što su kršćanske obitelji temelj za odgoj u vjeri, za izgradnju Crkve kao zajedništva i za njezinu misionarsku nazočnost u najrazličitijim životnim situacijama.“³⁰

3.2. *Evangelizacijsko poslanje obitelji u društvu*

Gotovo neprimjetno, i naočigled bezazleno, prodiranje sekularizacije u kršćanski život pokazuje primjer kako se jedna majka potužila župniku rekavši mu: zašto vjeroučiteljica muči djecu na vjeronauku pa moraju učiti neke pjesmice napamet? Upita župnik: a koje to pjesmice? Ona odgovori: jedna ima naslov *Oče naš*, a druga *Zdravo Marijo*.

28 VD, br. 96.

29 BENEDIKT XVI., *Sveta misa u povodu Nacionalnoga dana hrvatskih katoličkih obitelji*, 25.

30 *Isto*, 23.

Naslov teme na neki način pretpostavlja da je obitelj evangelizirana i da je samo pitanje što činiti s takvim obiteljima (*objekt*), odnosno što će činiti evangelizirane obitelji u društvu (*subjekt*). Zar to nije proturječno? Zar evangelizirana obitelj ne bi trebala znati koje je njezino poslanje u društvu? Tu se skrivaju i otkrivaju temeljne pastoralne poteškoće. Smijemo li se s pastoralnoga gledišta zadovoljiti ako kažemo: imamo dobrih obitelji koje mole, idu na misu, primaju sakramente, bore se koliko mogu i znaju? Takvih obitelji ima i to je pohvalno, a je li to dovoljno u izravnoj borbi sa sekularizmom? Ako se, u vidu cjelovitoga pastoralala, od obitelji očekuju društveni učinci evangelizacije, zar tradicionalnoj, odnosno *nukleusnoj* obitelji nije postavljen previsok cilj?

Nameću se i druga presudna pitanja: zašto roditelji i obitelji ne osjećaju potrebu udružiti se na crkvenoj i društvenoj razini u borbi za navještaj vjere, očuvanje svoga identiteta i svojih prava? Zašto u društvu prevladava dojam da nemaju pravo braniti se? Zašto nemaju dublje razvijenu spoznaju o sebi kao roditelji, obitelj ili kao crkvena i društvena vrednota?

U Crkvi donedavno uopće nije postojala potreba za pastoral braka i obitelji sve dok sekularizacija nije počela zauzimati crkveni i društveno-kulturni prostor. Postupno se stvarao osjećaj o sustavnoj pastoralnoj brizi za brak i obitelj, gdje je do izražaja došao tradicionalni oblik prema kojemu je obitelj samo predmet pastoralala. Stoga odgovor treba potražiti u promjeni pastoralne svijesti, tj. nužno je prijeći s pastoralala braka i obitelji (*objekt*) na pastoral *za* obitelji i *s* obiteljima (*subjekt*), a to znači da je obitelj, sa svim svojim članovima, pozvana osjećati odgovornost u evangelizaciji društva. Samo pastoral u kojemu se sustavno radi *za* i *s* obitelji može ostvariti dijalog i uspostaviti uzajamni odnos uključujući obitelj da postane zauzeti nositelj evangelizacije. Svijest će kršćanske odgovornosti, suodgovornosti i sudjelovanja u pastoralu rasti samo ako je obiteljima „na srcu osobni susret s Kristom, koji se pripućuje nama u svojoj Riječi“ pa je stoga nužno „posebno pastoralno zalaganje da bi na vidjelo izišlo središnje mjesto Riječi Božje u crkvenom životu.“³¹

31 VD, br. 73.

Produbljenim osjećajem crkvenosti i spoznajom zauzetoga sudioništva u pastoralu obitelj postaje *subjekt* pa se nadilazi tradicionalni pastoral prema kojemu je samo župnik nositelj pastoralala. Na to upućuje papa Benedikt XVI., obrativši se svećenicima, posebno župnicima, govoreći o važnosti njegovanja svećeničke duhovnosti: „tako ćete biti učinkoviti djelatnici nove evangelizacije na koju ste pozvani da je ostvarite zajedno s vjernicima laicima, skladno i bez miješanja onoga što ovisi o zaređenom službeniku s onim što pripada sveopćem svećeništvu krštenih.”³²

Obitelj je 'podvrgnuta brojnim društvenim pritiscima' koji nastoje izopačiti njezino zajedništvo namećući joj samo 'institucionaliziranu funkcionalnost' koja narušava unutarnji suodnos i dovodi do pobune, zahtijevanja autonomije i povećanja nerazumijevanja. Takva obitelj, bez unutarnjega uporišta i zajedništva, ne može evangelizirati. U tom vidu, u odnosu na društveno-kulturno okružje, obitelj troši snagu te ne može sama djelovati pa joj je nužna pomoć kršćanske zajednice, osobito župne zajednice. Obitelj se, pod utjecajem relativizma i laicizma, vrlo teško može sama nositi s izazovom odgoja djece i drugih zahtjeva. „U tome obitelji moraju postajati sve svjesnije da su one 'pobornici' takozvane 'obiteljske politike' i da preuzimaju odgovornost za preobražaj društva“³³ pa iz toga razloga trebaju stvarati obiteljska crkvena i društvena udruženja. Osobito je nužno na župnoj razini stvarati male obiteljske zajednice koje će raditi misionarski i dijakonijski.

Sudjelovanje obitelji u životu i poslanju Crkve i u razvitku društva dvije su komplementarne uloge i ne mogu se razdvajati ili ostati ravnodušne i zatvorene u svoj 'cubiculum'. U suprotnom, ako se obitelj ne usmjerava na prvotnost stvaranja zajedništva i služenja životu, izlaže se pogibelji biti svedena na izvanjsku pojmovnost ne shvaćajući da su brak i obitelj 'prva i nezamjenjiva stanica' koja svjedočeći evangelizira svijet, jer naravna je svojstvenost obiteljskoga poslanja sposobnost živjeti 'otvorenih vrata', odnosno, kako reče Benedikt XVI., potaknut mislima pape Ivana Pavla II., u prvoj homiliji

32 BENEDIKT XVI., *Svečana molitva večernje...*, 35.

33 FC, br. 72.

nakon izbora za papu, 'da se ne boje širom otvoriti vrata Kristu', što je nedavno ponovio u posjetu Njemačkoj.

U svojoj homiliji 5. lipnja 2011. u Zagrebu Benedikt XVI. naglasio je da je kršćanska obitelj pozvana živo i na izvoran način staviti se u službu Crkve i društva jer je ona uvijek bila primaran put prenošenja vjere pa i danas posjeduje velike mogućnosti za evangelizaciju: „Svakomu je dobro poznato kako je kršćanska obitelj posebni znak Kristove nazočnosti i ljubavi i kako je ona pozvana dati posebni i nenadomjestivi doprinos evangelizaciji. ...Kršćanska je obitelj uvijek bila primarni put prenošenja vjere te i danas posjeduje velike mogućnosti za evangelizaciju u mnogovrsnim okruženjima.“³⁴

Premda kod nas postoje obitelji koje žive svoju vjeru i premda obitelji imaju 'velike mogućnosti za evangelizaciju', ipak nisu dovoljno iskorištene jer je mnogo više obitelji koje nemaju 'što' prenijeti djeci te ne ostvaruju crkvenu viziju braka. To je velik izazov Crkvi, ali i pastoralna zadaća jer nije dovoljno imati osjećaj za održavanje vlasti u pastoralnim strukturama, a ne razvijati svijest za nužno evangelizacijsko poslanje obitelji u kulturi ili u politici preko kojih vjernici laici mogu djelovati u društvu.³⁵ Ne možemo zaobići pitanje: kako to da kršćanski usmjerene vlade ili EU ili UN izglasaavaju zakone protiv braka i obitelji? To znači da nedostaje kršćanske svijesti, što je znak da je zaista žurna prva i nova evangelizacija. U tom vidu Papa ide do kraja ohrabrivši i obvezavši Crkvu u Hrvatskoj da se oslobodi ukočenosti i straha, poručivši: „preuzmi ponizno i smjelo zadaću da budeš moralna snaga društva, 'sol zemlje' i 'svjetlo svijeta' (usp. Mt 5, 13-14). Budi uvijek vjerna Kristu i njegovu Evanđelju, u društvu koje nastoji relativizirati i sekularizirati sve slojeve života. Budi boravište radosti u vjeri i nadi.“³⁶

Raščlanjujući Papine govore, uočavaju se bitne točke evangelizacijskoga poslanja obitelji u društvu:

A) Nakon što je potvrdio da je obitelj 'primarni put prenošenja vjere', u poruci biskupima i svećenicima pojasnio je što bi tre-

34 BENEDIKT XVI., *Sveta misa u povodu nacionalnoga dana hrvatskih katoličkih obitelji*, 24.

35 Jednom sam prigodom u nekoj župi govorio pastoralnom vijeću o poslanju i važnosti pastoralnoga vijeća u župnoj zajednici. Na kraju su ostali iznenađeni jer im nije bilo jasno da su to njihove dužnosti.

36 BENEDIKT XVI., *Svečana molitva večernje...*, 36-37.

balo pred korozijom sekularizma činiti kako bi se obnovila Crkva i društvo: „Vaš svakodnevni rad odgajanja u vjeri novih naraštaja, kao i pripreme na brak i praćenje obitelji, glavni je put obnove Crkve, kojim se također oživljava društveno tkivo zemlje.“³⁷ Premda će neki u evangelizaciji vidjeti stav nesnošljivosti i opasnost za mir, ipak je središnja zadaća kršćanskih obitelji odgajati nove naraštaje u vjeri jer se društvo bez vjere svodi na horizontalni i sociološki vid u kojemu prevladava materijalizam koji raskida povezanost s onostranim životom.³⁸ U tom surječju, čini mi se da ne uspijevamo, npr. pripravnici za ženidbu, mladim ženidbenim parovima ili roditeljima djece za prvu pričest i mladeži za potvrdu, posvijestiti smisao odgoja u vjeri i evangelizacijskoga poslanja u društvu i poučiti *koga, što, komu i kako* treba naviještati. Često se prenosi 'razvodnjena' teologija i kršćanstvo. Nužno je ponovo oživjeti vjeru kako bi postala privlačna današnjem vremenu, koje ju 'isključuje iz bitnih trenutaka života poput rađanja, smrti i patnje'. Kršćanski odgoj i navještaj vjere u suvremenim okolnostima zahtijeva prijelaz s vjere koja se oslanja na 'društvenu tradiciju', premda je i ona bitna, na 'osobnu i zrelu vjeru, obrazloženu i svjedočku'. Kršćanin se, naime, ne može nositi sa sekulariziranim društvom s vjerskim znanjem i iskustvom koje je stekao u djetinjstvu i prestao se duhovno obnavljati. Kako bi se vjernik, kako kaže Papa, 'odupro tomu mentalitetu', treba se odlikovati dubokom vjerom koja će mu 'omogućiti kritičko sučeljavanje s posvjetovnjačenom kulturom'. Važno je, dakle, vjersko iskustvo i znanje u prenošenju vjere. Takva vjera kršćanskim obiteljima i odlučnim vjernicima omogućava neustrašivu zauzetost i evangelizaciju u područjima *socijalnoga pastoralata*: kultura, gospodarstvo, politika, tržište rada, mediji itd.

B) Danas nije dovoljno ponuditi istinu i milost propovijedanjem evanđelja i slavljenjem sakramenata, premda pastoral krštenja

37 BENEDIKT XVI., *Sveta misa u povodu Nacionalnoga dana hrvatskih katoličkih obitelji*, 23-24.

38 Milan ŠIMUNOVIĆ, *Kateheza i nova evangelizacija*, Glas Koncila, br. 24, 12. lipnja 2011., 22: „I na našim stranama primjećujemo da život 'kao da Boga nema' postaje nešto sasvim 'normalno'. Štoviše, nastaje situacija da je lakše i suvremenije proglasiti se agnostikom nego vjernikom. Nevjera se sama po sebi razumije, dok vjera treba neku vrstu društvenog priznanja koje nije po sebi razumljivo. Sve to pogoduje izrazitom osipanju vjernika i s naših nedjeljnih misa. Vjerska ravnodušnost raste jednako u gradovima i u selima.“

za evangelizaciju može biti odsudan, nego je nužno da ih kršćanske obitelji žive u svim okolnostima. U skladu s tim trebali bismo samokritički vrednovati učinak župne kateheze i školskoga vjeronauka. Znakovito je što Papa kaže da je „uz riječ Crkve, vrlo važno i svjedočenje te zauzetost kršćanskih obitelji, vaše konkretno svjedočanstvo“. Uz općenit navještaj evanđelja važan je oblik 'lice u lice' (usp. Mk 6, 56), tj. prenositi ga od osobe do osobe jer prenošenje i svjedočenje idu zajedno, što u suvremenom tehnološkom društvu postaje sve teže. Evangelizacijsko poslanje obitelji jest biti sredstvo po kojemu će Krist biti nazočan i djelovati u svijetu.

C) Obitelj utemeljuje društvo, u njoj se događa prva humanizacija, uči se krepost ljubavi. Međutim, osim što je obitelj pozvana svjedočiti evanđeoske kreposti poštenja, tražiti svoje i zajedničko dobro, pravednost, njezino je bitno evangelizacijsko poslanje u društvu štititi čovjeka i njegov osobni identitet. Tu je činjenicu Benedikt XVI. naglasio rekavši da se spomenuto svjedočanstvo očituje „posebno kao potvrda nepovredivosti ljudskoga života od začeca do njegova prirodnoga skončanja, što je jedinstvena i nezamjenjiva vrijednost obitelji utemeljene na braku i na potrebi zakonskih odredbi koje bi podupirale obitelji u zadaći rađanja i odgoja djece.“³⁹ Prema tom, obitelj treba braniti čovjeka, gdje se niječe ljudski život manipulacijama kao što su eutanazija ili distanazija, pobačaj, o čemu je u zahvalnom govoru Svetomu Ocu hrabro progovorio krčki biskup mons. Valter Župan:⁴⁰ poticati cjelovit rast osobe u odgojno-obrazovnim ustanovama (vrtići, škole, visoka učilišta itd.), društvenim i zakonodavnim središtima. Obitelj obnaša svoje evangelizacijsko poslanje u društvu promičući kakvoću života pomoću zdravstva, dostojanstva rada, štoviše, pravo na pošten rad i dostojnu mirovinu. U suprotnom, slijediti 'kulturu smrti', koju zagovara sekularizam, znači ostati bez budućnosti i biti zatvoren životu, a Papa veli: „Radujte se oćinstvu i majćinstvu! Otvorenost životu znak je otvorenosti prema

39 BENEDIKT XVI., *Sveta misa u povodu Nacionalnoga dana hrvatskih katolićkih obitelji*, 26.

40 Usp. *Zahvala Svetomu Ocu mons. Župana*, Glas Koncila, br. 24, 12. lipnja 2011., 16: „Imamo pravo i želimo da oni koji nama upravljaju promiču život i da se konaćno revidira zakon iz nekih, željeli bismo vjerovati, prošlih vremena o prekidu ljudskoga života, i da se ne naziva napretkom ono što vodi u smrt.“

budućnosti, kao što poštivanje naravnoga zakona oslobađa osobu, a ne ubija je!“

D) Jedna od poteškoća koja se nameće jest nezaustavljiv rast odnosa obitelji i medija koji potiču virtualno ozračje (ne samo nove tehnologije nego nova kulturna zamršenost). U tom je smislu nužno da kršćanske obitelji otvorenije komuniciraju s javnošću ističući poteškoće duhovne naravi. Ali ne samo to nego je bitno da kršćanske obitelji stječu kulturu čitanja crkvene literature i stvaranja zdrave duhovnosti. S druge strane, kod nas se u posljednje vrijeme javlja pitanje života u slobodnim vezama pa stoga Papa ustrajno ističe zaštitu čovjeka putem zaštite obitelji utemeljene na braku jer djeca imaju naravno pravo na biološku različitost roditelja. U tom smislu izravno ohrabruje kršćanske obitelji na svjedočanstvo Kristove ljubavi: „Ne popuštajte tom sekulariziranom mentalitetu koji nudi suživot kao pripremu ili čak kao zamjenu za brak! Pokažite svojim životnim svjedočanstvom da je moguće ljubiti poput Krista, bezrezervno, da se nije potrebno bojati brige za drugu osobu!“

E) U svojoj poruci Papa govori o obiteljskoj zadaći rađanja i odgoja djece. Obitelj ima zadaću stvarati svijest rađanja, ne samo iz društvenih razloga nego bogoslovnih jer čovjek je slika Božja upravo prema suradničkoj mogućnosti stvaranja novoga života. Dakako, treba spomenuti i demografsko pitanje, na što često sa stručnoga gledišta upozorava Anđelko Akrap i drugi stručnjaci jer Hrvata je svake godine sve manje i svake su godine sve stariji.

F) Iz Papine se homilije može zaključiti da su označnice sekularnoga društva apsolutiziranje slobode bez odgovornosti za istinu i njegovanje individualizma preko potrošnje materijalnih dobara i površnih iskustava ne misleći na vrsnoću odnosa s osobama i ljudskim vrijednostima, što ponižava obitelj kao zajednicu života. U kontekstu izopačenja vrednota on potiče obitelj da u društvo unose 'zajedništvo vjere i ljubavi', upozoravajući na to da se „ljubav svodi na sentimentalni osjećaj i zadovoljavanje nagonskih poriva, bez nastojanja da se stvore trajne veze međusobne pripadnosti i bez otvorenosti životu.“

G) Znajući da obitelj u društvu ne može opstati pred izazovima sekularizacije bez duhovnosti, Benedikt XVI. istaknuo je važnost

molitve, Svetoga pisma i vjere u obiteljskom životu, ali i eklezijalnu dimenziju, potaknuvši ih da se obvežu naučiti djecu moliti, a i s njima moliti, dodavši: „uvedite ih u život Crkve; u intimi doma nemojte se bojati čitati Sveto pismo, obasjavajući tako obiteljski život svjetlom vjere i hvaleći Boga kao Oca.“ U vremenu 'kada se čini da nedostaju čvrsta i sigurna uporišta' pozvao je obitelji da u društvu budu poput male dvorane posljednje večere u kojoj se živi jedinstvo, zajedništvo i molitva i pozvane su 'naviještati evanđelje cijelim svojim bićem'.

Zaključak

Govorom o evangelizacijskom poslanju obitelji u društvu otvaraju se mnoga pitanja s kojima se trebaju suočiti društvo sa svim svojim ustanovama, Crkva na svim teološko-pastoralnim razinama, svatko osobno, a i same obitelji. Raščlambom društvenoga i crkvenoga stanja uočava se da brak i obitelj kao zajednica života mnogo trpe i postupno se u raslojenom društvu dovodi u pitanje njihova opstojnost. S jedne strane, društvo upada u ozbiljan prijem ako se njegova temeljna stanica, koja nema alternative, 'osuši', a s druge strane, ne samo što je nedovoljna briga za obitelj nego se zakonskim odredbama i relativističkim stavom i ponašanjem niječe njezina važnost. S pastoralnoga gledišta u odnosu na obitelj nameće s dvostruka poteškoća: jedna je usmjerena na brigu Crkve za dostojan život svakoga čovjeka i obitelji u društvu, a s druge strane upitnost navještaja vjere u društvu bez evangelizirane obitelji. U tom pogledu obitelj, *Ecclesia domestica*, ima nenadomjestivo evangelizacijsko poslanje u društvu. Također je bitno kako se pastoralni radnici (župnici, katehete itd.) postavljaju u pastoralu, odnosno važno je imati ispravnu sliku župnika i pastoralnoga rada te obiteljskoga poslanja u Crkvi i u suvremenom društvu. Nužno je sustavno raditi na prikladnijoj postavci u suočenju sa sekularizacijom jer evangelizacija traži obraćenje, promjenu na bolje.

EVANGELISATIONAL MISSION OF THE FAMILY IN THE SOCIETY

Summary

The family is an important part of the mission and the activity of the Church, and as such it was the subject of pope Benedict XVI speeches, during his pastoral visit to Croatia, in occasion of the First national day of Croatian catholic families. The author, applying the method of pastoral judgement, analyses Pope's words in this sense, and points to their theological and pastoral echo. The first part presents the condition of the family in the context of the contemporary disintegrated society and culture, pointing to the difficulties that a contemporary family encounters. Subsequently, he discusses the mission of the family in the society, and its contribution to the development and to the progress of the society. In the third part he actualises the evangelisational mission of the family in the society, with a particular view to Pope's speeches during his visit to Croatia, and their importance for pastoral work.

Key words: society, evangelisation, marriage, family, pastoral care.

